

דקדוקי קריאה והדרכה לקורא בפרשת ויקרא ובהפטרה ובראשון של צו

י וְאִם-מִן-הַצֹּאֵן: יש להקפיד על הפרדת התיבות

א טו וְנִמְצָה: בה"א ולא באל"ף¹

ב ב מִסְלָתָה: הסמ"ך בקמ"ץ קטן. עַל כָּל-לִבְנָתָה: טעם טפחא בתיבת עַל, יש להיזהר לא להדביק את הלמ"דים שבין התיבות הבאות אחריה

ב ה מִצָּה: דגש חזק בצד"י שלא יישמע מלשון מציאה בלשון עבר

ב ח וְהַקְרִיבָהּ וְהִגִּישָׁה: במלרע ובמפיק בה"א, הקורא במלעיל ללא מפיק משבש משמעות

ב יג עַל כָּל-קִרְבָּנָהּ: יש להיזהר בהטעמת התיבות שלא לצרף את המילה כָּל לתיבה שלפניה

ב יד גִּרְשֵׁי: ש"ן שמאלית וכן הוא בהמשך בפס' טז מִגִּרְשָׁהּ

ג ג הַמִּכְסָּה: געיה בה"א והמ"ם בשווא נע לא בחטף פתח, כן הדבר גם בהמשך

ג יב וְאִם עֹז: כך צריכה להיות ההטעמה ולא כקורן ודומיו שם המילים מוקפות

ד ח עַל-הַקָּרֵב: היחיד שלא נאמר בו אֶת-הַקָּרֵב

ד י כֹּאשֶׁר יוֹרֵם: הר"ש בפתח לא בקמץ. עַל מִזְבַּח הָעֹלָה: טעם טפחא בתיבת עַל

ד יג וְנִעְלָם: הע"ן בשווא נח וכן הדבר גם בהמשך

ד יז אֶת פְּנֵי הַפָּרִכֶּת: טעם טפחא בתיבת אֶת. בקורן ודומיו מוטעם בטעות אֶת מוקפת בניקוד סגול במקום טפחא-מרכא

ד כ וַעֲשֵׂה לָפָר: בזקף קטון ולא רביע כקורן ודומיו. יַעֲשֵׂה-לֹ: געיה ביו"ד, יש לקרוא בהעמדה קלה שם

ד כד וְשָׁחַט אֹתוֹ: ברביע ולא בזקף כקורן ודומיו

ד כו וְנִסְלַח לוֹ: הטעם לא נסוג אחור וכן הדבר בשאר המקומות

ד לא הַחֵסֶר חֲלָב: הטעם בסמ"ך, לא נסוג לה"א. מִעַל יָבַח: שתי התיבות מוטעמות במונח ואינן מוקפות כפי שמופיע בקורן ודומיו

ה ח עֲרֹפֹ: הע"ן בקמץ קטן

ה ט יִמְצָה: הצד"י בצירי

ה יח שִׁגְגָתוֹ: הגימ"ל הראשונה בשווא נח על אף הקושי

ה כא בָּגֵזָל: במלרע. אֹז עֲשֶׂק אֶת-עֲמִיתוֹ: טעם טפחא בתיבת אֹז

ה כב וְכַחַשׁ: טעם נסוג אחור לכ"ף. החי"ת בסגול, לא בצירי. לַחֲטָא: החי"ת בחטף לא בשווא נח

ה כג גִּזָּל: הזי"ן בקמץ. עֲשֶׂק: השי"ן בקמץ. הַפָּקֵד: הה"א בקמץ קטן

הפטרת ויקרא, ישעיהו מג-מד:

מג כג שָׁה: בצירי. בְּמִנְחָה: הב"ת בשווא

מג כז פִּשְׁעוֹ: טעם נסוג אחור לפ"א

¹ ההבדל אינו במבטא המילה, אלא בכתיב ובמשמעות, ועל הקורא והשומעים לתת את הדעת.

מג כח וְאַחֲלֵל:	הוֹי"ו בפתח לא בקמץ. שָׁרִי: טעם נסוג אחור לשי"ן
מד ב יַעֲזֹרֶךְ:	העי"ן בשווא נח, הזי"ן בשווא נע ודגש חזק בכ"ף סופית
מד ג אֶצֶק-מִים:	הצד"י בקמץ קטן
מד ה אָנִי:	במלעיל. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם-יְעֻקֵּב: טעם טפחא בתיבת וְזֶה
מד ז וַיַּעֲרֹכֶה:	העי"ן בשווא נח והרי"ש בשווא נע. וְאַתִּיּוֹת: התי"ו בחירק חסר ודגש חזק ביר"ד, יש לקרא: ואתי-יות
מד ח וְאַל-תִּרְהוּ:	בה"א ולא באלף (אֶל-תִּפְחָדוּ וְאַל-תִּרְהוּ), הרי"ש בשווא נח
מד ט יִצְרִי-פֶסֶל:	העמדה קלה ביר"ד
מד יב מַעֲצָד:	דל"ת בסוף התיבה ולא רי"ש. לֹא-שָׁתָה מִים: טעם נסוג אחור לשי"ן
מד יג נָטָה:	טעם נסוג אחור לנו"ן. בַּשָּׂרָד: שי"ן שמאלית. יִתְאַרְהוּ: התי"ו בקמץ גדול ² והאלף בחטף קמץ
מד יד לִכְרֹת-לֹו:	הרי"ש בקמץ קטן
מד טו וַיִּחָס:	החי"ת בקמץ קטן. וְאַפָּה: טעם נסוג אחור לאל"ף. וַיִּסְגֹּד-לָמוֹ: הגימ"ל בקמץ קטן
מד טז וַיִּשְׁבַּע:	הוא"ו בשווא
מד יז וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּתְפַּלֵּל וַיֹּאמֶר:	ווא"ו החיבור בשווא
מד יט וְאַכֵּל:	במלרע! פועל א.כ.ל ולא שם העצם
מד כ רָעָה:	בעי"ן ולא באל"ף
מד כא זָכַר-אֵלֶּה:	הכ"ף בקמץ קטן. עֲבָד-לִי: העמדה קלה בעי"ן
מד כב מִחִיתִי כָעֵב:	כ' בקמץ לא בשווא. וְכַעֲנָן: הוֹי"ו בשווא הכ"ף בסגול המורה על מיודע ויש בה געיא להדגשת הסגול
מד כג רָנָו:	הרי"ש בקמץ קטן, דגש חזק בנו"ן ובמלרע!
ראשון של צו:	
ו ב מוֹקֵדָה:	אין מפיק בה"א. תוֹקֵד בָּו: הטעם נסוג לת"ו
ו ג וּמִכְנָסִי-בֶדֶ:	העמדה קלה במ"ם
ו ה תוֹקֵד-בָּו:	העמדה קלה בתי"ו
ו ח וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:	בשאר מקומות: וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
ו יא יֹאכֻלָּנָה:	הכ"ף בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהספרים

א ג אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְיָ: יעקב עציון בא לידי ביטוי שבת בשבתו ויקרא עז באחד הטורים הקודמים, כשעסקנו בפסוק "וְרָעִי לְרֹב אֶחָיו (אסתר י. ג)" שבסיום מגילת אסתר, הזכרנו את התופעה שחכמינו דורשים לשון מקראית על פי המשמע המקובל בלשונם, ובכך מוציאים את המקרא מידי פשוטו. אף בפרשתנו ניתן לראות דוגמה לכך.

² כאן אין מקום לומר כי התי"ו בקמץ קטן, כי הוא מאמץ את צליל החטופה שלאחריה; כאן הוא במקום הפתח של בניין פיעל, הקמץ הוא "תשלום דגש" החטף-קמץ באל"ף הוא חריג.

הפסוק השלישי בפרשה מלמד כך: "אִם עָלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבֶּקֶר זָכָר תָּמִיד יִקְרִיבוּ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרִצּוֹן לִפְנֵי ה'". המילה רצון, והשורש רצ"ה בכלל, נפוצים ושימושיים בעברית לרבדיה השונים, אך לעתים אין שמים לב לכך שמשמעותם במקרא שונה ברב או במעט ממשמעותם המאוחרת. כיום כל ילד נשאל מה הוא רוצה לאכול בארוחת ערב, והמילה רצון היא פשוטה ומקובלת ומשמעותה חפץ. מה שאדם רוצה הוא רצונו.

ברם, בתנ"ך בדרך כלל משמעות המילה רצון היא שונה, ועניינה נחת רוח וריצוי (כעין הביטוי 'שביעות רצון' המקובל כיום). נמחיש את ההבדל באמצעות מטבע התפילה. נוסח שגור במקורות חז"ל הוא "יהי רצון מלפניך וכו'". כך למשל מובא בתוספתא למסכת ברכות נוסח תפילה למהלך במקום סכנה: "צרכי עמך מרובים ודעתך קצרה, יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ואחד צרכיו וכו'". "יהי רצון מלפניך" פירושו – מי ייתן ותרצה לתת לכל אחד ואחד וכו'. ברם, במקרא לא נמצא ניסוח כעין "יהי רצון מלפניך ש-". בתהלים יט יד נאמר: "יְהִי לְרִצּוֹן אֱמֶרִי פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לִפְנֵיךָ". יהיו לרצון לפניך – היינו יתקבלו בלב שלם, יהיו לך לנחת רוח (ואף בפסוק "רצוי לרוב אחיו" שהזכרנו פירוש המילה "רצוי" הוא חביב עליהם, מקובל עליהם, ואין הכוונה שרצו ממנו משהו).

אף בציווי על העולה בפרשתנו זו לכאורה משמעות הרצון – "לרצונו לפני ה'", היינו שיתקבל הקרבן ברצון ובנחת לפני ה'. וכך פירש למשל רשב"ם: "אם... זכר תמים יקריבו ולפתח אהל מועד – אז יהיה לו לרצון, אבל בחולה ובעל מום כתיב 'תִּירָצֶךָ או תִּישָׂא פְנֶיךָ (מלאכי א, ח)". לעומת זאת, סבו של רשב"ם, רש"י, מביא כדרכו את מדרש חז"ל – שדרשו את הרצון על פי המשמע המקובל בלשונם: "יקריב אותו – מלמד שכופין אותו. יכול בעל כרחו, תלמוד לומר לרצונו. הא כיצד? כופין אותו עד שיאמר רוצה אני". בדרשת חז"ל הרצון לא מיוחס לה' אלא לאדם, ועניינו כמו שאנו מכירים כיום, לשון רצייה ושאיפה (הרוצה בהרחבה בנושא זה מוזמן לעיין במאמרו של גב"ע צרפתי, עיונים בסמנטיקה של לשון חז"ל ובדרשותיהם, לשונונו כט-ל).

הנוסח ומקורותיו. המקורות שעמדו לפני ר' מרדכי ברויאר ז"ל בבואו לקבוע את נוסח המקרא עבור 'דעת מקרא' תנ"ך מוסד הרב קוק, חורב ותנ"ך ירושלים.

א א ויקרא¹: ד, מ"ש. ויקרא: לשש² כתבי היד אינם יודעים שהאל"ף זעירא. הערה 1
 חיבה זו מובאת בכל רשימות האותיות הקטנות: במ"ס ל, במ"ס ד א 2, במ"ג ד כאן ובא"א 84.
 מנחת שי: ויקרא: אל"ף זעירא. >עין³ זוהר פ' ויחי דף רל"ד ודף רל"ט, ופ' מצורע דף נ"ג
 ב'שערי אור' ספירה ראשונה דף י"א, זריקאגטי פ' זו, ובספר⁴ פענח רזא, ז'ומסורת הברית
 הגדול כאן, זריש ד"ה. וכתב כמח"ר משה נאגארה שחקקורא הוא הכבוד הנזכר בפרשה
 שלמעלה⁵ וכבוד ה' מלא את המשכן, והיינו אל"ף זעירא דויקרא ליודעים חן³. <[ויקרא].

^א זוהר: בראשית, רל"ד ע"ב; רל"ט ע"א; ויקרא, נג ע"ב.

^ב שערי אור: שער א, יד ע"ב.

^ג זריקאגטי: ויקרא, יט ע"ג.

^ד פענח רזא: עמ' שכא (על פסוקנו).

^ה זומסורת הברית הגדול: על אתר, ס' תנוד, מה ע"ב; ס' תתתתיז (לד"ה א א א), צח ע"ד.

^ו משה נאגארה: נאגארה על אתר, מב ע"ד.

^ז וכבוד ה' מלא: שמי מ לז – לה.

³ ח"ן – חכמה נסתרה, כלומר חכמת הקבלה. בנוי על המקרא לידעיים חן (קדולת ט, יא).

א ב מן-הבקל ומן-הצאן: לש. ומן-הצאן: ד הטעמת ונציה משונה, ומסופקני אם היא אפשרית מבחינת משפטי הטעמים.

א ה הַכְּהָנִים²: ל. הַכְּהָנִים: שש הערה 2

יש כל גם בעיה קלה בכ"ף; ואילו הגעיה הכבדה שבה"א איננה ודאית גמור. מכל מקום שתי הגעיות האלה סותרות זו את זו וקשה להניח, שיד אחת הניחה את שתיהן. ודאיה גם את החילוף לקמן, כא א. הגעיות הכבדות כאן ושם הן יחידות במינן במשקל זה (בחיבה שאיננה בראש הפסוק); והשווה גם כ"א צ עמ' 109 (בסוף).

א ח הַכְּהָנִים לשש, מ"ש. הַכְּהָנִים ד מונח או געיא? את הַנְּתָחִים לש. הַנְּתָחִים ד מנחת שי: הַכְּהָנִים את הַנְּתָחִים: חכ"ף בגלגל, וזה"א בלא קדמא. [הַכְּהָנִים את הַנְּתָחִים]. לענין הַנְּתָחִים, הטעמת ונציה דומה לפס' ב, אלא שכאן יש יתיב.

א יז אתי בכנפיו: לש, מ"ש. בכנפיו: ד ונציה כנראה שכח את כלל הריפוי אחרי יהו"א. מנחת שי: בְּכַנְפָּיו: הבי"ת רפה. [בְּכַנְפָּיו].

ב ב והקטיר הכהן: לשש, מ"ש. הכהן: ד בונציה יש טעם מחבר, מה שמשנה את הפיסוק. מנחת שי: הַכֹּהֵן דאת אזכרתה: בגרש, לא בשזופר הפוך בס"ס. [הַכֹּהֵן].

ב ח מאלה: לשד. מאלה: ש הסגול בששון משונה. יתכן שזו סתם טיפת דיו.

ב יא לא-תקטירו ממנו לשש, מ"ש. לא-תקטירו ד. יש כאן יותר מדיי הברות מכדי להטעים מרכא-תביר. מנחת שי: תִּקְטִירוּ: בדרגא. [לֹא-תִקְטִירוּ].

ב טו הוא: לשש, מ"ש. מ"ג-ד בר' לח כה. היא: ד מחלוקת כתיב. מנחת שי: מנחה הוא: הוא כתיב בוי"ו, שאינו מן י"א דכתיב"י וי"ד כמ"ש בפ' לך לך. [הוא].

ג יב ואם עז לש. ואם- ד. יתכן כבמקרים אחרים שונציה קרא מרכא כגעיא והוסיף מקף מדיליה.

ג יז מושבתיכם: לשש, מ"ש, מ"ג-ד שמי' לה ג. מושבתיכם: ד מנחת שי: בכל מושבתיכם: בהעתק הללי מושבותיכם, ירושי מושבתיכם, עכ"ל. ובספרי' מדוייקי' חס' וא"י תניינא. וכן ראוי לחיות כבמסורת פ' ויקהל על פסוק¹ לא תבערו אש בכל מושבתיכם, וזה לשונה, מושבתיכם, ג' חס' וי"ו (ר"ל גם אחר המ"ם), וסי' לא תבערו אש, ולחם וקלי וכרמל, כל מלאכה לא תעשו דאך בעשור לחדש, וב' מל' דמל' בכל מושבותיכם

¹ כמ"ש: מ"ש בר' יד ב ('ומלך בלע היא').

² כבמסורת פ' ויקהל: מ"ג – ד שמי' לח ג.

³ לא תבערו: שמי' לח ג.

⁴ ולחם וקלי: וי' כג יד.

⁵ כל מלאכה: וי' כג לא.

^חהערים תחרבנה, ^טממדבר דבלתה בכל מושבותיכם, ^זותרויהון ביחזקאל (ז'), ושאר מושבותיכם >כתבן ע"כ. וטעות נפל בדפוס, ור"ל ושאר מושבותיכם, <חס' וא"ו תנינא. וטעות נפל ג"כ בפסוק ממדבר דבלתה, דהחזא מושבותיהם כתי' בה"א, וכן כתוב במס' על כל א' משניהם ל' מל', מפני שאחד הוא בכ"ף, ואחר בה"א. וכן מצאתי מסורת כ"י בפי אמור על פסוק ^אשבת הוא לה' בכל מושבותיכם, זל"ש, מושבותיכם, כל' כתי' כן במ"ה, ⁹וסימנחון, לא תבערו אש, ולחם וקלי וכרמל, כל מלאכה דיום הכפורים, הל' ג' משבתיכם כתי', ^בדתישמנה מושב >ו<תיכם כתיב, ^גדדבלתה מושבותיכם כתי' מל' דמל', עכ"ל. והיינו הך דלעיל בלישנא קלילא. וכ"כ ^דהרמ"ה ז"ל, בכל מושבותיכם תאכלו מצות, מל' וי"ו קדים לשי"ן, וחס' וי"ו תניין, ומל' יו"ד כתי', וכל לישנ' באורית' דכות', בר מן ג' חסר' תרין וי"וין ומלא' יו"ד, ומסר' עליה' תלתא חס', וסי' לא תבערו אש בכל משבתיכם, משבתיכם דלחם וקלי וכרמל, לדרתיכם בכל משבתיכם דכל מלאכה לא תעשו דאך בעשור לחדש. [מושבתיכם].

ד ב **תַּחֲטָא: לש, מ"ש. תַּחֲטָא: ד** מנחת שי: **תַּחֲטָא:** החי"ת בחטף סגול. [פִּי-תַּחֲטָא]. הערת המנחת שי נראית מיותרת למי שאין לפניו דפוס ונציה. גם בפסוק הבא אותו חילוף יַחֲטָא-יַחֲטָא ואותה הערה של המ"ש. **יַחֲטָא:** החי"ת בחטף סגול. [יַחֲטָא]. וגם בפס' כב.

ב ג אַם הכֶּהֵן **לשש, מ"ש. אס-: ד** מנחת שי: **אַם:** בגלגל, לא במקף. [אַם].

ד ד **אהל מועד: לשש. אהל-: ד** חילופי מרכא-געיא בין ונציה לכתבי היד.

ד י **יוֹרֵם: לשש. יוֹרֵם: ד, מ"ק-ד** מקרא זה נדון בספר 'כתר ארם-צובה והנוסח המקובל של המקרא' של ר"מ ברויאר ז"ל עמ' 37.

יוֹרֵם (ד וי' ד, י; מ"ק-ד: יוֹרֵם ל' ומל'); **ל' בשש: יוֹרֵם.**

ב. יוֹרֵם: לשון הפעל של 'רום' מצויה רק שלוש פעמים במקרא; פעם אחת בספר דניאל (ח, יא) – שפסוקיו אינם שגורים בפי כל אדם; ושתי פעמים בתורה: **וַאֲשֶׁר הוֹרֵם** (שם' כט, כז), **פֶּאֶשֶׁר יוֹרֵם** (כאן). שני הביטויים האלה כמעט זהים בצליליהם; ואין לתמוה על כך, שקראו: **פֶּאֶשֶׁר יוֹרֵם** – בעקבות: **וַאֲשֶׁר הוֹרֵם**.

הנוסח הנכון בפתח נתמך גם ע"י כ"י בריטיש. ר"מ ברויאר אינו נותן כאן חשיבות לתמיכת מסורת ונציה לקמץ. יתכן שבמקורות שלפני ונציה היה כתוב ל' ומל', כלומר זו מלה יחידה במקרא בכתב וי"ו אחרי היו"ד, ונציה הוסיף מדעתו גם ניקוד קמץ ברי"ש. ויתכן שכך העתיק ונציה מאחד המקורות שלפניו. בכל אופן, מול ארבעה כ"י אין טעם לקיים את נוסח ונציה.

^ח הערים תחרבנה: יח' ו ו.

^ט ממדבר דבלתה: יח' ו יד.

^ז ותריוהון ביחזקאל (ז'): צ"ל ביחזקאל ו'.

^א שבת הוא לה': וי' כג ג.

⁹ היינו: כולחון כתיבין כן בר מן ה'.

^ב דתישמנה: יח' ו ו.

^ג דדבלתה מושבותיכם כתי': גם פה צריך לתקן 'מושבותיהם', כמו שתיקן גורצי בדפוס.

^ד הרמ"ה: יש"ב.

ד כד אָתוּ: לשש. אָתוּ: ד רביע או זקף?

ד לא הוֹסֵר חֶלֶב: לששוד, מ"ש. הוֹסֵר מ"ש. הוֹסֵר מ"ש? המקורות כולל ונציה מנקדים מונח מלרע. המנחת שי מסתפק בזה ומעלה שתי אפשרויות נוספות. מנחת שי: **כאשר** "הוֹסֵר חֶלֶב: ס"א הוֹסֵר, 'ובמסורת הוֹסֵר ב' זמל', וס"א הוֹסֵר חֶלֶב, ומעת הוֹסֵר הַתְּמִיד (דניאל יב, יא). ובספר אחד ספרדי כתבו הוֹסֵר חֶלֶב הטעם בה"א, ונמס' עליו ב' מל', א' מלעיל וא' מלרע. וגם **י** במקרא גדולה סוף דניאל נמס' ב', חד מלעיל. [הוֹסֵר].

ד לה **יוסר²* חלב-הכשב: לשש. יוסר חלב: ד** הערה 2* ש, כדרכו, מטעים מונח. ונציה מטעים יוסר במונח וכך גורס ששון; ונציה אינו מקיף חלב-הכשב. מהספר כא"צ והנוסח... **כאשר יוסר חלב הכשב בהשפעת: כאשר הוֹסֵר חֶלֶב** (שם לא)

ה ב אִו בְּגִבְלָתָהּ בְּהִמָּה מִצֵּאתִי בְּשִׂאלוֹת שֶׁל הַר"ש ילין נדון שלא נכלל ברשימות של ר"מ ברויאר. אִו * רש"ש: בתיב ולפיכך הב' שלאחריו דגושה. ע"פ מס' י"א בסעם **לאחור ב' מהן באוריתא. דין.** אֶת סִיחוֹן פ' דברים א' ד'. * קמחי: כו * מקורות: **אִו, ל.ש. אִו ד'.** הרי לפנינו מחלוקת הטעמה, יתיב כ"י; מהפך ונציה.

ה ג אִו **כִּי יַעַל: לשש, מ"ש. כִּי: ד** מחלוקת כפולה. מהפך או מרכא, דגש בכ"ף. מנחת שי: **אִו כִּי יַעַל: כִּי רפה.** ובשופר הפוך. [אִו כִּי].

ה ו מן-הָעֵצִים כִּשְׂבָה: לש, מ"ג ד שם' כא לה. מן-הָעֵצִים ד. מן-הָעֵצִים ש מחלוקת מרכא-דרגא.

ה יא הוא: שש, מ"ש, מ"ג ש' כמ"ה יג, מ"ג ד כ"ה לה כה. **מ"ק-לש** ב' יד ב. **היא: לד** אמנם לנינגרד מסייע לונציה, אבל סיוע זה אין בו ממש, כי הוא מנוגד למסורה גם שלנינגרד וגם של ונציה. מנחת שי: **כי חטאת הוא:** הוא כתי' בוא"ו, דליתיה מ"א דכתיב' יו"ד, כמ"ש בפ' לך לך. [הוא].

ה יב הכהן | : לשד, פס. הכהן ש ; **אזכרתה: ששוד. אזכרתה: ל** המחלוקת אם יש פסק; לנינגרד כנראה שכח מפיק, או שמא זוהי שיטתו כאן.

ה כד **אשר-ישבע עליה: לשש, ב"א. אשר-: ב"נ** בן-נפתלי מוסיף געיא בשי"ן.

^{יא} י ובמסורת: השווה מ"ג – ד דני' יב טו.

^י א הוסר התמיד: דני' יב יא.

^{יב} במקרא גדולה: מ"ק – ד דני' יב יא.

^{יג} כמ"ש: מ"ש ב' יד ב ('זמלך בלע היא').

ישעי' מג כד קָנָה: אֱלֹק. קָנָה: ד אין סיבה נראית לעיין להדגשת הקו"ף, המלה לפניה מסתיימת בהברה סגורה: לא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנָה.

מג כו נִשְׁפָּטָה: אֱל, הֵס. נִשְׁפָּטָה: ק קהיר מוסיף געיא בנו"ן, אע"פ שעל העדר הגעיא מסכים גם בן נפתלי.

מד ג ונזלים: אֱלֹק. מ"ג-אש יר יח יד. ונזלים: ד

מד ד בבין: אֱלֹק. כבן: ד המנחת שי מדבר על נוסח אחר של חילופי ב-כ. מנחת שי: ועמחו בבין חציר – י"ת ויתרבון צדיקיא רכיבין ומפנקין כלבלי עשב כאילן דמשלח שרשוהי על נגדין דמיין. וכדומה לי שחזא היה קורא כבין בכ"ף וכן מראין דברי הראב"ע שכתב ועמחו רוחי וברכתי כמו חציר ורבים אמרו על הצאצאים וכן ועמחו כאילו הם יושבים בין החציר וחטעם שיפרו וירבו עכ"ל. אבל בספרים שלנו בבית וכן כת' רד"ק וכן פירש רש"י ז"ל: ע"כ מנחת שי. ספק אם אלה מוכיחים את כתיב יונתן וראב"ע.

מד ז ואתיות: אֱלֹק. ואתיות: ד

מד יא יחַקְכֻצוּ כָלֶם: אֱלֹק. כָּלֶם: ד מדגיש אחרי יהו"א.

מד יב וייעף: אֱלֹק. וייעף: ד, מ"ש? מנחת שי: ויעף – במקצת ספרים כתובי יד וגם בדפוס ישן כתיב וייעף בשני יודיין ואין כן בשאר הספרים:

מד כ הָלוֹא שָׁקֵר: אֱלֹק, ב"א. הָלוֹא: ד, ב"נ ונציה ובן-נפתלי מטעימים מקף.

מד כב חטאותיך: אֱלֹק, מ"ש, מ"ג-ד יר טו יג. חטאותיך: ד מנחת שי: חטאותיך – יש ספרים שכתוב בהם חטאותיך מלא בוא"ו ואל"ף:

מד כג כִּי־נָאֵל: אֱלֹק. נָאֵל: ד דגש מיותר בונציה.

מד כא זְכַר־אֱלֹה יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל כִּי עֲבָדִי־אֶתָּה וְצַרְתִּיךָ עֲבָד־לִי אֶתָּה וַיִּשְׂרָאֵל לֹא תִנְשָׁנִי: המנחת שי מביא מפירוש אברבנאל שגורס וישראל גם בסוף הפסוק. זכר אלה יעקב וישראל כי עבדי אתה וגו' ישראל לא תנשני – בגביאים עם פירוש אברבנאל כתוב וישראל לא תנשני בוא"ו וכן בדפוס ישן מוניציא נכתב מבחוץ וישראל גם במקרא ישנה ספרדית היה כתוב בתחלה בוא"ו ואחר כך נגררה ומריש הזה אמינא אולי משגה היא למיכתביה בוא"ו ברם כדחזאי כל אילין אמינא חלא דבר היא ואיכא למיחש עלוי. ובתר דאשכחי נמי במסרה רבתא דפוסא ל"ג וישראל בקריא דכתיב בה זכר אלה יעקב וישראל ב' בו כזעיר איתמוטטא רגלי לאכרועי כמאן דכתיב בוא"ו.

המ"ש אומר שלפי המקורות האלה ובעיקר המסורה המונה לג **וישראל**, **וישראל** השני מהמקרא שלנו כמעט 'נתמוטטו רגליו' להכריע כן. אילו'י ה' דסעיד ל'י זמין בידי מסרה כתיבת ידא דלא חשבא להדין פסיקא אלא חדא בלחוד דחוא קדמאה דפסיק וזחדא שמעין דאמרי כחלכתא וברובא דנוסחי דיקי ובתרגום יונתן. הקב"ה עזרו וזימן לידו מסורה כתובת יד המונה בפסוקנו רק פעם אחת, ולה תשמע שאומרת כהלכה⁴.

ובהך מסרא דדפוסא כד מעינת בה תשכח דלא סלקא כהוגן כל עיקר לפוס חושבנא דתלתין ותלת וביצרא לה תלתא פסוקי וזריני מבררן חד מנהזן הוא וישראל ויהודה ישיבים פסוקות (שמואל ב, יא, יא) תנינא וישראל מקראי (ישעיהו מח, יב) תליתאה ליהודה וישראל (דברי הימים ב, טז, יא) דאסא ותו חזינא בה טעותא ומשום חכי פרישנא מאי דצריכא לה כתיב התם וישראל הוא ידע בסוף דפא ובריש דפא אס במרד ואם במעל (ישעיהו כב, כב) דמיחזי כתרין פסוקי וכולא חד פסוקא הוא ביהושע כ"ב, ותו וישראל חנים בעין דאר צ"ל בעין אשר (שמואל א, כט, א) שמואל א' ריש סימן כ"ט ותו יוצרך מבטן צ"ל יוצרי מבטן (ישעיהו מט, ח) וסיומא דקרא וישראל לא יאסף בישעיה מ"ט יהא רעותיה דמארי עלמא עם עמיה ישראל לעלם בימנא יתפרקון דבית יהודה וישראל ישרי לרוחצן אמון: בהמשך מציין המ"ש שהרשימה אינה שלמה וחסרים בה שלושה פסוקים, וגם יש בה טעויות.

פן לחכם ויחכם-עוד

אנא שלחו את הערותיכם!

הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה <http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&p=272195#p272195&t=10317>

אם אתה מתעניין
בהבטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל געושיאם לשוניים
franklashon@gmail.com בכתובת:

⁴ ראה משנה מסכת פאה פרק ד משנה א: הפאה ניתנת במחובר לקרקע בדלית ובדקל בעל הבית מוריד ומחלק לעניים רבי שמעון אומר אף בחליקי אגוזים אפילו תשעים ותשעה אומרים לחלק ואחד אומר לבז לזה שומעין שאמר כהלכה: משנה ב: בדלית ובדקל אינו כן אפילו תשעים ותשעה אומרים לבז ואחד אומר לחלק לזה שומעין שאמר כהלכה: